

Пад Јерусалима 586. г. пХ — ОКОЛНОСТИ И ПОСЛЕДИЦЕ

Старозаветна историја

Предавања, 10.05.2018.

асс. др Ненад Божовић

Литература

- Д. Милин, *Старозаветна историја*, 162-163. (хронологија у предавању дата по Д. Милину)
- Ц. Дрејн, *Увођење у Стари Завет*, 197-207.
- М. Куган, *Оксфордска историја библијског света*, 398-409.

Последње деценије јудејске монархије

- Нестабилност и тешки дани Јерусалима
- Библијски извори: 2Цар 23-25, 2Дн 35-36 и Књига пророка Јеремије и Језекиља
- Зацарење Јоахаза на Јосијино место, описан као идолопоклоник, владао 3 месеца
- Фараон Нехо II (Нехаон) свргава Јоахаза и води га у ропство у Мисир, а над Јудејом поставља његовог брата Јоакима (Елијакима)
- Постављање тескобног данка на Јудеју
- Јудеја постаје вазал Египта

Јоаким (609-597) –политичке прилике између Египта и Вавилона

- 2Цар 23, 37: „А он чињаше што је зло пред Господом сасвијем како су чинили оци његови“.
- Јуда између чекића и наковња, између Египта и Вавилона
- Први сукоб Египта и Вавилона код Каркемиша на Оронту **605.** и пораз Египта - победник син Набополасаров, Навуходосор, владар у успону
- Због смрти оца исте године враћа се у Вавилон без искоришћења победе за даље походе
- Године 604. Навуходосор се враћа у Палестину и руши Аскалон, а Јоаким принуђен да постане вавилонски вазал и даје велики данак;
- Први талас заробљених – младићи на школовању у Вавилону, пророк Данило (пророк Јеремија и симболички гест показивања на корпе пуне трулих и добрих смокава)

Навуходоносор 634-562.

- Највећи вавилонски цар у историји
- Наследио добро организовану државу свог оца, али је проширио до неслућених граница
- Велики градитељ: Иштарина капија, висећи вртови храмови, проширивање територије града, хиподром и трке за кочије око целог града
- Књига пророка Данила

Јоаким (609-597) –политичке прилике између Египта и Вавилона

- Други сукоб Вавилона и Египта: Навуходносор стиже на границе Египта око 601. г. пХ и бива одбијен
- Сукоб „провавилонске“ и „проегипатске“ странке у Јерусалиму
- Јоаким тумачи ово као знак да ће Египат превладати и добија да плаћа данак Вавилону, а покушава да склопи савез са Египтом
- Јеремија упозорава да је: „трска на коју кад се човек ослони, сломи се и у длан се забодe“, али Јоаким не слуша; прогон Јеремије
- Навуходносор окупља војску и принуђује Јоакима на предају, одведен у ропство 597. г. пХ и умро у ропству; на престо ступа његов син Јоахин
- 2Цар 24, 2: „По заповијести Господњој зби се то Јуди да би га одбацио од себе за гријехе Манасијине по свему што бјеше учинио. И за крв праву коју бјеше пролио напунивши Јерусалим крви праве; зато Господ не хтје опростити.“

Јоахин 597.

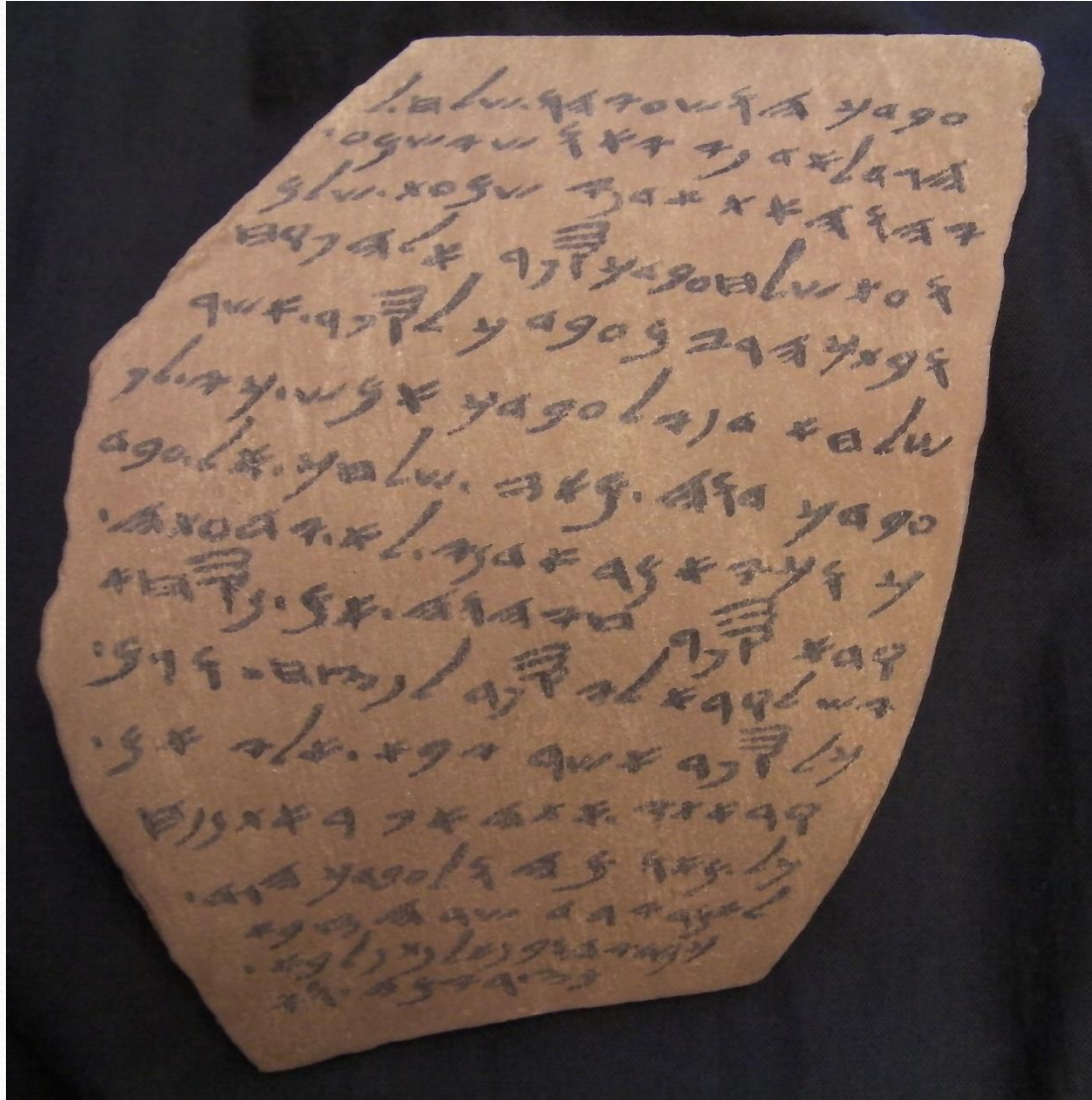
- Бунио се против Вавилона и владао 3 месеца, убрзо се предао са целом породицом и дворском свитом
- Други талас ропства: око 8 хиљада људи (пророк Језекиљ) – насељени у Нипуру на каналу Хевар
- Јоахин умро у изгнанству после 37 година
- Након свргнућа Јоахина постављен Седекија (Мататија)

Седекија (597-586) – побуна против Вавилона

- Поновне тензије између „провавилонске“ и „проегипатске“ странке;
- Јеремијин савет да се не ослања на Египат и прогон; износи савет пред самог Седекију и бива изруган; носи дрвени јарам па гвоздени као симболички гест
- Фараон Псаметих II 509. организује антивавилонску коалицију и Седекија пристаје
- Амбициозни фараон Хофра наставља Псаметиха и почиње побуна Тира, Сидона, Амона и Јудеје

Седекија (597-586) – вавилонска одмазда

- Вавилон осваја већи део Јудеје у првом јуришу, остају дуже опседани Лахис и Азеку
- Писмо из Лахиса: не виде се више димни сигнали из Азеке, пише Хошајаху, заповедник предстраже Лахиса
- Јерусалим опкољен, глад и болест харају градом
- Фараон Хофра притиче у помоћ, али је одбијен код Шефеле и Вавилон наставља опсаду

Писма из Лахиса
(острака)

Пад Јерусалима 586. г. пХ

- Након осам месеци опсаде Јерусалим је коначно пао
- Освета: разорене зидине, срушен Храм, побијени становници
- Цар Седекија ноћу покушао бекство, ухваћен код Јерихона и изведен пред Навуходоносора у Ривли
- Синови су му убијени на његове очи, а он онда је он ослепљен и послат у ропство у Вавилон где је убрзо и умро

Последице пада

- Трећи и четврти талас робља: процене око 45 хиљада мушкараца, жена и деце
- Постављање Јудејина Годолије за губернатора са управом у Миспи; тежак задатак организовања живота после пада Јерусалима и краха монархије
- Годолија сматран за издајника и убијен у преврату од завереника на челу са извесним Исмаилом
- По неким прорачунима остало око 20ак хиљада Јудејаца у целој Јудеји и околини, али Вавилоњани нису депортовали друге народе у Јуду као Асирци (само су се Амон, Едом и арапска племена проширила на неке јудејске празне територије)

Разлози пада по Библији

- 1. ИДОЛОПОКЛОНСТВО
- 2. политичка и социјална неједнакост
- 3. корупција
- 4. последично лоше политичке и војне одлуке царева (непослушност према саветима пророка)

Пророк Јеремија

- Почиње са деловање још 622. за време Јосије, потиче из угледне свештеничке породице из Анатота
- Јеремија није био понесем слабљењем Асирије и новим надама на слободу Јуде, јер је јасно видео Вавилон на обзорју
- Прорицање пада Јерусалима
- Критика схватања да је Бог на Сиону у Храму и да је обавезан да штити Јерусалим и Јуду независно од њиховог понашања, а да је неопходно само прописно обављати ритуал: „Не уздајте се у лажне ријечи говорећи: црква Господња, црква Господња, црква Господња ово је. Него доиста поправите своје путове и дјела своја, и судите право између човјека и ближњег његова.“ (Јер 7, 4-5)

Прогон пророка Јеремије

- Околности у почетку су изгледале као да Јеремија није у праву; оптуживали су га да је дефетиста и мрачњак, да је издајник јер критикује народ и цара Јоакима
- Изведен пред суд, претучен, борави у затвору због речи Божије;
- клонулост и жар проповедања: „И рекох: нећу га више помињати, нити ћу више говорити у име његово; али би у срцу мом као огањ разгорио, затворен у костима мојим, и уморих се задржавајући га, и не могах више.“ (Јер 20, 9)

Јеремија и „Нови Савез-Завет“

- Јеремија је знао да Божије обећање о Јерусалиму стоји, али да ће се однос између Бога и Израиља редефинисати кроз Нови Завет – Савез пошто су стари прекршили
- Јер 31: „Него ово је завјет што ћу учинити с домом Израилевијем послје овијех дана, говори Господ: метнућу закон свој у њих, и на срцу њихову написаћу га, и бићу им Бог и они ће ми бити народ.“